

SAS Nataliia

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University (Poltava, Ukraine)

SAMARSKA Lada

Bachelor student,
Stockholm School of Economics in Riga (Riga, Latvia)

ANALYSIS OF THE SUBJECTIVE COMPONENT OF THE HAPPINESS INDEX

САС Наталія

доктор педагогічних наук, доцент
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка
(Полтава, Україна)

САМАРСЬКА Лада

студент
Стокгольмська школа економіки у Ризі
(Рига, Латвія)

АНАЛІЗ СУБ'ЄКТИВНОЇ СКЛАДОВОЇ ІНДЕКСУ ЩАСТЯ

Previous studies have convinced the authors of the debatability of trying to design and use the Happiness Index to track social progress. The subjective component of the happiness index, which the authors decomposed as: stress, individuals' life values, and life satisfaction, is subjected to a detailed analysis.

According to the authors, increasing level of morbidity in any country under the influence of diminished thymus, enlargement of the adrenal cortex, irritations of the mucous of the gastrointestinal tract can indicate social, economic, political tension in society, and, hence - a decrease in the subjective sense of happiness.

The indicators of life expectancy, the status of human rights and freedoms are determined as influencing the level of happiness in a country.

Due to the fact that the average citizen of any country is the ultimate consumer of living standards in the country, his or her level of satisfaction can also be used to measure social progress in the country.

Keywords: happiness index, subjective component of happiness index, stress, vitality of individuals, life satisfaction.

На сьогодні відсутнє чітке, одностайно визнане та вимірюване поняття щастя, що свідчить про складність дефініції, неоднозначність та динамізм. Викликають дискусії й спроби розробити й використовувати індекс щастя для відстеження соціального прогресу [6]. Аналіз робіт [7] дозволив нам виокремити такі складові в системі економіка щастя : об'єктивна (економічна, матеріальна); суб'єктивна; духовна; особливості розуміння економіки щастя в різних країнах. Зацікавленість викликає суб'єктивна складова, що й вмотивовує до розвідок.

Фрей [13, 14], Х. Лейдс [16], Грахам С. [15]; Луечингер [13] Флербе М. [11] Лэйард [10; 17]; Гж. В.Колодко [4, с.65] пропонують різні компоненти суб'єктивної складової щастя. На наш погляд, суб'єктивна складова індексу щастя

може бути декомпована так: стресова напруга, життєві цінності індивідів, задоволеність життям. Розглянемо кожен виокремлений компонент суб'єктивної складової індексу щастя детальніше.

Згідно з Г. Сельє стрес – це неспецифічна відповідь організму на будь-які пред'явлені йому вимоги [8]. Іншими словами, крім специфічного ефекту, всі агенти, що впливають на нас, викликають також і неспецифічну потребу здійснити пристосувальні функції і, тим самим, відновити нормальний стан. Ці функції незалежні від специфічного впливу. Неспецифічні вимоги, що пред'являються впливом як таким, - це і є сутність стресу [8].

Під час стресу, поряд з елементами адаптації до сильних подразників, є елементи напруження і навіть ушкодження. Саме універсальність «тріади змін», що супроводжує стрес : зменшення тимуса, збільшення кори надниркових залоз і поява крововиливів і навіть виразок у слизовій шлунково-кишкового тракту – дозволила Г. Сельє висловити гіпотезу про загальний адаптаційний синдром (ЗАС), який отримав згодом назву «стрес».

Тимус – невеликий орган рожево-сірого кольору, м'якої консистенції, розташований у верхній частині грудної клітини, відразу за грудиною. Виробляє гормони: тимозин, тимулін, тимопоетин, інсуліноподібний фактор росту-1 (ІФР-1), тимусний гуморальний фактор – всі вони є білками (поліпептидами). Сучасні дослідження доводять, що при гіпофункції тимуса відбувається зниження імунітету, так як знижується кількість Т-лімфоцитів в крові [9].

Гіперфункція мозкового шару надниркових залоз розвивається при пухлинних процесах і при постійній дії стресових чинників і формування спільного адаптивного синдрому.

Новоутворення в мозковому шарі здатні продукувати адреналін, норадреналін, дофамін, кількість і співвідношення яких можуть змінюватися час від часу, отже, і симптоматика може відрізнятись.

За будь-яких патологій надниркових залоз відбуваються ті чи ті психічні порушення. На ранніх етапах вони слабо виражені і виявляються в основному, втомлюваністю, апатією, нерізким зниженням настрою, дратівливістю. За тривалого перебігу захворювання формується ендокринний психосиндром: емоційна лабільність, дратівливість, зниження когнітивних функцій [1].

Стресові ситуації також можуть бути причиною розвитку психосоматики травлення – виразкових хвороб шлунка і дванадцятипалої кишки, також відомий синдром роздратованого кишківника – СРК, який мучить пацієнтів частими проносами, нетравленням, болями в животі [5].

Тобто, підвищення рівня захворюваності населення будь-якої країни під впливом зменшення тимуса, збільшення кори надниркових залоз, подразнень слизової шлунково-кишкового тракту може свідчити про соціальну, економічну, політичну напругу у суспільстві, а, значить – зменшення суб'єктивного відчуття щастя...

Загальнолюдські цінності, як компонент суб'єктивної складової індексу щастя, відрізняються тим, що виражають загальні інтереси людського роду, вільні від національних, політичних, релігійних та інших уподобань, і в цій якості виступають імперативом розвитку людської цивілізації. Загальнолюдські цінності – це граничні за своєю значимістю цінності, що відображають фундаментальні відносини і потреби людей [2].

До загальнолюдських цінностей відносяться соціально-політичні і моральні принципи, що розділяються більшістю населення світового співтовариства, які за своєю суттю і значимістю мають глобальний характер: збереження миру, життя людства, уявлення про справедливість, свободу, права та обов'язки людей, задоволення потреби в знаннях, цінності самоствердження. Найважливіші серед них : життя і свобода.

Життя – найдорожча цінність для людини, основа її існування, її буття в світі. Свобода – ще одна важлива цінність людського буття. Свобода виступає однією з універсальних цінностей людського буття. Саме свобода обумовлює можливості розвитку людини як роду і як індивіда.

У преамбулі Хартії Євросоюзу з прав людини ці цінності-принципи [3, 12] викладено так: принцип поваги людської гідності, принцип забезпечення прав і свобод людини і громадянина, принцип рівності, принцип солідарності, принцип демократії і принцип правової держави. То ж, порівняння показників тривалості, стану забезпечення прав і свобод людини свідчатимуть про рівень відчуття щастя у тій чи тій країні.

Важливим показником для відстеження соціального прогресу, на нашу думку, є ступінь задоволеності життям. Ступінь життєвої задоволеності – інтегративний показник, що включає в якість основного носія емоційну складову. Для носіїв високого значення ступеню характерні низький рівень емоційної напруги, висока емоційна стійкість, низький рівень тривожності, психологічний комфорт, високий рівень задоволеності ситуацією і своєю роллю в ній.

Під категорією «життєва задоволеність» розуміється найбільш загальне уявлення людини про психологічний комфорт, яке включає в себе: інтерес до життя як протилежність апатії; рішучість, цілеспрямованість, послідовність у досягненні життєвих цілей; узгодженість між поставленими і реально досягнутими цілями; позитивна оцінка власних якостей і вчинків; загальний фон настрою. Рядовий громадянин будь-якої країни є кінцевим споживачем результатів рівня життя в країні, ступінь його задоволеності також може застосовуватися для оцінки соціального прогресу в країні.

Таким чином, суб'єктивна складова індексу щастя може бути декомпована так: стресова напруга, життєві цінності індивідів, задоволеність життям. Стрес супроводжує: зменшення тимуса, збільшення кори надниркових залоз і поява крововиливів і навіть виразок у слизовій шлунково-кишкового тракту. Тобто, підвищення рівня захворюваності населення будь-якої країни під впливом зазначених функціональних змін людського організму може свідчити про соціальну, економічну, політичну напругу у суспільстві, а, значить – зменшення суб'єктивного відчуття щастя... Найважливішими і найдорожчими цінностями визнані : життя і свобода. То ж, порівняння показників тривалості, стану забезпечення прав і свобод людини свідчатимуть про рівень відчуття щастя у тій чи тій країні. Усвідомлення того, що кожен рядовий громадянин будь-якої країни є кінцевим споживачем результатів рівня життя в країні, приводить до розуміння, що ступінь його задоволеності також може застосовуватися для оцінки соціального прогресу в країні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жукова С.О. Болезни надпочечников и психика / С.О. Жукова [Електронний ресурс]. //Психиатрия & Нейронауки. – Режим доступу: <https://psyandneuro.ru /kursy/neirojendokrinologija/bolezni-nadpochechnikov-i-psihsika-chast/>

2. Камбарова К. У. Общечеловеческие ценности: понятие и сущность // Молодой ученый. – 2016. – №11. – С. 1810-1812. – URL <https://moluch.ru/archive/115/30384/> (дата обращения: 12.02.2020)
2. Кашкин С.Ю. Хартия Европейского Союза об основных правах: Комментарий / С.Ю. Кашкин. – Глобалистика: Энциклопедия. – М. 2003. – С. 1123–1125.
3. Колодко Гж. В. Мир в движении: монография/ Гж. Колодко.– М.: Магистр, 2009. – 576 с.
4. Лютомская В.Р. Влияние стресса на ЖКТ / В.Р. Лютомская [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gp1.by/pages/vliyanie-stressa-na-zhkt.html>
5. Радійчук О. Індекс щастя – 2019: є сумніви, що Україна така вже й “нешасна” /О. Радійчук // Міст. – New York, 2019. – 01.05. (<http://meest-online.com/ukraine/society/indeks-schastya-2019-je-sumnivy-scho-ukrajina-taka-vzhe-j-neschasna/>)
6. Сас Н.М., Самарська Л.О., Гарець Д.А. Визначення структурних компонентів економіки щастя // Н.М. Сас, Л.О.Самарська, Д.А.Гарець // Science for sustainable development, materials of the International Congress (Kyiv, November 10-11, 2019) / За заг. ред. проф. О.В. Кендюхова: – К.: Асоціація сприяння глобалізації освіти та науки «СПЕЙСТАЙМ», 2019. – С.337-344.
7. Селье Г. Стресс жизни / Ганс Селье [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://adaptometry.narod.ru/StressZhizni.htm>
8. Тимус [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0>
9. Уитли А. Щедрая жизнь/ А. Уитли // Финансы и развитие. – 2015, декабрь. – С. 2-5. Лэйард
10. Флербе М. За пределами ВВП: в поисках меры общественного благосостояния. Часть II // Вопросы экономики. – 2012. – № 3. – С.32-51.
11. Charter of fundamental rights of the European Union // Official Journal of the European Communities. – 2000.– №3.– 364.
12. Frey, B. S., & Luechinger, S. (2010). The life satisfaction approach to environmental valuation. In Rausser, Gordon C., Smith, Kerry V. & Zilberman, David (Eds.), Annual Review of Resource Economics (Vol. 2, pp. 139–160). Palo Alto: Annual Reviews.
13. Frey B. S., Stutzer A. (2002). Happiness and economics. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://press.princeton.edu/books/paperback /9780691069982 /happiness -and-economics>
14. Graham Carol. The Economics of Happiness // World economics. – Vol. 6.– №. 3. – 2005.– С.41-55.
15. Landes X. Building Happiness Indicators Some Philosophical and Political Issues/ X. Landes [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://apropos.erudit.org /fr/usagers/politique-dutilisation>
16. Layard, Richard, Stephen Nickell, and Richard Jackman, 1991, Unemployment: Macroeconomic Performance and the Labour Market(Oxford, United Kingdom: Oxford University Press).